

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
:"	Advocați	400 Lei pe 1 an
:"	Magistrați	300 Lei pe 1 an
:"	Un număr simplu	20 Lei
:"	Un număr dublu	30 Lei
:"	Un număr vechiu	35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adije. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Ordonanța Ungară No. 4420—918
M. E. . . . . de *Dr. Iosif Macavel*
advocat din Oherla.
2. Obligația tipografilor din Ardeal de trimiterea exempl. la bibliot. oficial și conflictul legislativ între legea română din 1904 și cele maghiare XXXV și XLI din 1897. Jurisprudența trib. Oradea Mare cu o adnotare de *G. Docan*
Judecător trib. Oradea M.
3. Aplicarea în Ardeal al art. 76 din legea unificată a avocaților. Jurisprudența trib. Sibiu cu o notă de *Red.*
4. Jurisprudența Stabilită de Inalta Curte de Casație și Justiție. Complexul pentru Ardeal și Bucovina
5. Informațiuni.

Ordonanța Ungară Nr. 4420—1918 M. E.

(Motivul pentru cari această ordonanță nu se poate aplica.)

I.

Este un principiu elementar de drept public, că ordonanțele guvernului nu pot fi în contradicție cu legea și că aceasta din urmă — ca normă hotărâtoare a organului mănuior al suveranității statului — nu poate fi scoasă din vigoare și nici modificată, decât numai prin o deciziune la fel, adică prin o altă lege.

Pe cât e de necesară și salutară această imobilizare a dreptului în vremuri normale, — pentru că este așa zicând unica cheazăsie a siguranței de drept, a stabilității dreptului și a uniformității în distribuirea dreptății — pe atât de primejdioasă ar putea să devie ea în timpuri de turburare a vieții de stat, cu o schimbare grabnică a raporturilor de viață, cari reclamă suspendarea sau înlocuirea fără amânare a unei sau altei legi. De aceea constituțiile moderne în caz de necesitate urgentă de stat sau pericol de stat, admit abateri

dela principiul de mai sus, justificând astfel existența și valabilitatea, pe timpul cât ține acest pericol, a ordonanțelor suspensive de lege, izvorâte însă dintr'o necesitate constrângătoare, care „praeter salutem publicam aliam legem non habet“.

Cauze, determinate de situațiunile create prin războiul mondial, au lărgit mult cadrele, destul de reduse până atunci, a categoriei ordonanțelor de acest fel, — reîntronând principiul de drept „salus rei publicae suprema lex esto“, în locul individualismului modern al scoalei naturaliste.

Constituția ungară, în afară de câteva cazuri izolate, referitoare la aplicarea — în caz de pericol — și în afară de hotarele țării a honvezimei și a miliției (legile XLI: 1868, XX: 1886 și V: 1890) nu îngăduie sub nici un pretext abatere dela norma fundamentală de mai sus, stabilită în legea XII: 1791, „executive potestas non nisi in sensu legum exercebitur“ și confirmată din nou prin legea XL: 1879.

Dată fiind această situațiune de drept constituțional, — garantată nu numai prin responsabilitatea ministerială (legea III: 1848) ci și prin independența magistraturii, instituită prin legea IV: 1869, o garanție mult mai eficace, cu dreptul judecătorului de-a cenzura legalitatea ordonanțelor și a nu le aplica, întrucât le-ar afla, că sunt în contradicție cu dispozițiunea legii, — guvernul ungar, în vederea războiului, la izbucnirea căruia contribuiseră atât de mult, în anul 1912 cere dela corpurile legiuitoare și acestea prin legea LXIII: 1912 îl investesc, pe timp de război, cu o putere excepțională, de care să poată uza: „în măsura trebuinței“. Limitele, fixate prin această lege, a acestei puteri excepționale, se întind și mai mult prin legile ce i-au urmat: L. din 1914, — XIII. din 1915 —, IV.

din 1916 și VII. din 1917.

Guvernul a și uzat apoi din belșug de aceasta putere excepțională, chiar și peste limitele ei, fixate în lege, producând o „adevărată revoluție” în domeniul dreptului privat.*

II.

Rodul acestei puteri excepționale este și ordonanța dată la 8 Octombrie 1918 cu Nr. 4420 M. E. a cărei cuprins, reprodus aici — și anume Art. 1. în întregime, iar celelalte în rezumat, sună astfel:

§. 1. Pentru ca actul juridic, prin care se înstrăinează imobile, să fie valabil, este necesar ca să fie cuprins în document scris.

Această dispozițiune se referă și la învoelile prealabile premergătoare încheierii contractului.

Norma dela alineatele 1 și 2 nu se referă la actele juridice săvârșite înainte de intrarea în vigoare a acestei ordonanțe, dacă până în ziua intrării în vigoare a prezentei ordonanțe:

1. Actul juridic a fost anunțat deja locului competent pentru dobândirea aprobării eventual necesară, pentru demăsurarea taxei de translațiune, sau pentru introducerea în registrele cadastrale a schimbării produsă în persoana posesorului, sau,

2. Dacă imobilul înstrăinat a fost luat în posesiune de acela, care l-a dobândit, sau

3. Dacă a intentat procesul pentru executarea actului juridic, despre care afirmă că s'ar fi săvârșit în mod verbal.

Privitor la acea, că pentru validitatea actului juridic prin care se înstrăinează un imobil ce alte condiții se mai cer — în afară de cuprinderea lui în document scris — și în deosebi că în cari cazuri este trebuință de aprobarea autorității, sunt hotărâtoare normele de drept în vigoare.

§. 2. Acest articol modifică dispozițiunea dela Art. 82 alin. a) din Reg. Cărților fond. în acel senz, că și femeile să poată fi martori pe documentele de intabulare și se prevede, că aceste documente, în cazurile ce se vor stabili de Ministerul Justiției, să se poată redacta și la Autoritatea de Carte funduară sau de delegatul ei, prin dresare de procese verbale.

§. 3. Se modifică în favorul statului, sau al Băncii altruiste Art. 1068. 1070. 1072. 1074 și Art. 63 din Regulamentul de C. fond. în acel senz, că în favorul acestora, la cererea lor, se pot înscrie următoarele drepturi de obligațiune: preemțiune, opțiune și răscumpă-

rare (megváltás), cari se vor putea valorifica conform unei declarațiuni dată de proprietar.

Tot în favorul acestora se modifică și Art. 364 Cod. civ. austr. și Deciziunea No. 74 a plenului Curiei, — dispunând, că în temeiul unei declarații dată de proprietar, la cererea statului sau al Băncii altruiste, în favorul acestora să se poată nota în C. fond. interdicțiune de instrăinare și însărcinare așa, ca imobilul precum și uzurfructul lui, să nu se poată instrăina, ceda sau greva decât numai cu învoirea Ministerului de agricultură sau al organelor desemnate de acestea, sau al Băncii altruiste.

Acestor înscrieri și notațiuni li-se asigură efect și față cu terții, chiar și dacă ele s'ar fi făcut înainte de intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe.

§. 4. În cazurile ce se vor stabili prin ordonanța Ministerului de Justiție, se asigură drept de apel și jurisconsultului județan sau delegatului Ministrului de Justiție împotriva acelor înscrieri în Cartea fond., cari ar viola normă de drept. Ceva mai mult: se prevede, că dacă aceștia „în unele cazuri” vor primi ordin pentru aceasta fie dela Ministrul Justiției, fie dela o altă autoritate cu drept de supraveghiere asupra justiției, sunt chiar datori a face apel. Acest apel se admite și împotriva deciziunii forului II, prin care se confirmă hotărârea instanței I. modificând prin aceste Art. 145 din Rglul de C. fond.

§. 5. Spune, că o ordonanță separată a Ministrului Justiției va stabili *normele de drept necesare pentru întregirea și executarea acestei ordonanțe.*

§. 6. Ca termen pentru intrarea în vigoare a acestei ordonanțe. se fixează ziua de 15 luna Octombrie anul 1918

Dat în Budapesta la 8 Octombrie 1918.

Dintre dispozițiunile de mai sus, cea dela Art. 1. — aplicată dela un timp încoace și la noi (în Ardeal și părțile ungurene) — a dat loc la cele mai nedrepte judecăți și dacă se va continua a se aplica, consecințele ei amenință existența miilor de țărani, cari — *necunoscând aceasta ordonanță* — au câștigat și stăpânesc imobile în temeiul unor convențiuni verbale, valabile în puterea normelor de drept — intrate în sângele lor — ale codului civil în vigoare (Art. 883 și următorii cod. civ. austr.)

Din aceste considerațiuni — și fiindcă enunțarea din deciziunea No. 489—921 a Inaltei Curți de Casație și Justiție, prin care dispozițiunile ordonanței de mai sus se dec-

* Prof. Camil Negrea — Dreptul civil al finurilor ardeleni și ungurene. Vol. I. pag. 15.

lară „generale și în vigoare“, asemenea și insistența, ce se pune dela un timp încoace, chiar în coloanele acestei reviste, pentru justificarea ei^{*)}, sunt apte pentru a stabili o practică constantă din acea izolată de până acum, combaterea aplicării acestei ordonanțe se impune pentru că ar fi din cale afară trist, ca Justiția română să ajungă a fi — fără să vrea — executoarea unor ordonanțe date împotriva poporului, pe care-l servește, de un guvern din jalnicul trecut al acestor părți de țară:

III.

Este neîntemeiată presupunerea, exprimată în deciziunea No. 80—922 a Inaltei Curți de Casație^{**)}, că scopul urmărit de guvernul ungar cu ordonanța care ne preocupă, ar fi fost „de-a pune stavilă speculei cu imobilele“. Ar fi o prea mare greșală, ca guvernului din al cincilea an al unui război mondial, deci cu bogată experiență în ale înfrânării speculei de orice soi — și prezidat de un Wekerle, cea mai ascuțită minte a Ungariei vechi — să-i atribuim naivitatea de-a fi crezut, că speculația cu imobile se poate preveni sau curma cu dispozițiile acestei ordonanțe. Să nu fi știut acest guvern, că speculatorii — pentru o mai bună dovadă — au făcut totdeauna și vor face și în viitor și fără aceasta ordonanță documente scrise despre convențiunile lor? Să nu fi știut acest guvern, că speculatorii, oameni cu carte fiind, sunt capabili de a-și redacta înșiși documentele în forma simplă cum o cere aceasta ordonanță?

Din precedentele istorice, din politica generală și economică a guvernului, dela care a emanat, din legăturile ei cu legiurile de mai înainte și cu alte ordonanțe, cari i-au premers, cu legile sau proiectele făcute și cu ordonanțele date în acelaș timp, — se va vedea, că scopul acestei ordonanțe nu a fost acela arătat de înalta noastră instanță, — chiar și dacă acesta ar fi fost cel mărturisit pe față.

Reamintirea politicei agrare a Ungariei și o scurtă privire asupra mijloacelor de realizare ale ei, ne vor arăta legătura organică a prezentei ordonanțe cu acestea din urmă și deci intențiunea guvernului și scopul urmărit cu ea, adică rațiunea acestei ordonanțe.

Pământul și în Ungaria, fiind și ea un stat agrar, a fost considerat ca principală

bază a fericirii și puterii. Rezolvirea problemei lui a preocupat deci și guvernele ungare.

Cum însă de unica soluție, dictată de caracterul pur social al problemei, adică stingerea fideicomiselor, exproprierea latifundiilor de mână moartă — ca să nu mai pomenim de-o expropriere mai radicală —, ar fi beneficiat și popoarele nemaghiare — un lucru acesta, de care a se păzi își ținea de sfântă datorie fiecare guvern — s'au mărginit la colonizarea cu unguri neaoși a moșiilor cumpărate în acest scop de către stat, în regiunile locuite de naționalități și în special de români, — reliefând prin aceasta scopul șovinist al acestei acțiuni. Și fiindcă cadrele legii despre colonizări (legea V: 1894) s'au dovedit a fi prea strimte pentru o acțiune intensivă în această direcțiune și statul prea greoi pentru executarea marilor planuri moștenite dela cel mai activ Ministru de agricultură al Ungariei, care a fost Darányi, prin legea XV: 1911 se modifică și se întregeste legea anterioară și în scopul înfăptuirii unor colonizări mai întinse și a altor planuri de politică agrară, se înființează Banca Altruistă. Activitatea acestui institut financiar, privilegiat de stat și în strânsă legătură cu guvernul, nu este în de ajuns de cunoscută. În cei câțiva ani de activitate, ne-a făcut — pe teren economic — mai mult rău, decât toate guvernele împreună dela 1848—1917, căci deși acțiunea unei colonizări mai întinse a fost împiedicată de războiul, care a intervenit — dar a cumpărat și a parcelat —, cu desăvârșita excludere a noastră dela ele — o mulțime de moșii —, prin credite ieftene a salvat existența proprietăților mari, ai căror proprietari din cauze bine cunoscute ajunsese la faliment, stipulându-și în legătură cu aceasta: opțiune, drept de preemțiune și de răscumpărare asupra lor, într'un mod neadmis de legile existente și pentru garantarea acestora interdicțiune de instrăinare și grevare, asemenea împotriva normelor de drept în vigoare. Un singur document despre actele săvârșite de aceasta bancă, scos la împlinire din archiva oricărei Carti funduare din Ardeal, ne va clarifica asupra operei acestui mare institut financiar.

Guvernul încurajat de succesele acestei bănci și de faptul că în turburul războiului, să nu intimpine nici-o opoziție, a făcut și pasul din urmă pentru desăvârșirea operei de distrugerea noastră și în anul 1917 emite ordonanțele Nr. 4000 M. E. și 44621 F. M. despre restrângerea liberei circulațiuni a imobilelor, cu scopul ca să împiedice chiar și

^{*)} Vezi studiul Dlui V. M. D. în Ard. Juridic No. 18 din 1924.

^{**)} Vezi studiul citat din No. 18—924 Ard. Jurid.

trecerea dela român la român a imobilelor. Cuprinsul acestor ordonanțe, puse în aplicare numai în județele locuite de „naționalități” și modul cum ele s'au executat, ne este încă în vie amintire, cu ele se ocupă și legea noastră pentru Reformă agrară (Art. 7).

Atât Banca Altruistă, cât și ordonanțele pentru restrângerea liberei circulațiuni a imobilelor au întâmpinat însă o rezistență neașteptată și anume cea dintâi din partea autorităților de Carte funduară, iar ordonanțele și din partea țăranului român, care în legitimă apărare față cu acest alac împotriva existenței sale, a aflat și modul de eludare a lor. Judecătorii ca autorități de Carte funduară refuzau înscrierea drepturilor stipulate în documentele Băncii Altruiste, fiindcă violau principiul legalității (Art. 53 și 104 din Rgtul de Carte funduare).

Țăranul român, văzând că organele Ministerului (așa numitele „Delegațiuni ministeriale”) instituite pentru examinarea actelor de instrăinare, resping pe toate acelea acte, în cari acela, care dobândește un imobil, este român, nu a mai făcut decât convențiuni verbale și pe acestea în mare secret ca nu cumva aflând Domnul notar, agent al delegațiilor Ministeriale, să denunțe săvârșirea actului și astfel — în temeiul dispozițiilor ordonanței — să se trezească că i-se ia pământul, iar vânzătorul, în baza ofertului făcut odată, silit să primească de cumpărător cu acelaș preț și aceleași condițiuni pe acela, pe care îl prezintă organele guvernului.

Acest mijloc de apărare s'a dovedit a fi destul de eficace; Justiția respecta convențiunile verbale, valabile în temeiul Codului civil, nealterat prin aceste ordonanțe.

Raportându-se această stare de fapt Ministerului, acesta, văzând că atât ordonanțele privitoare la restrângerea liberei circulațiuni a imobilelor, cât și actele Băncii Altruiste, rămân literă moartă, câtă vreme dispozițiunile din Art. 364, 883, 1068, 1070, 1072 și 1074 Cod. civ. austr., Art. 63 și 104 Reg. de Carte fond. și deciziunea Nr. 74 a plenului Curiei sunt în vigoare și Justiția nu vrea să cunoască abateri dela aceste norme, nici chiar în favoarea statului sau al Băncii Altruiste, ca să delătore și aceste piedici ale executării planurilor sale de distrugere rapidă a vieții noastre economice, — *dă această ordonanță (Nr. 4420—918), frângând prin Art. 3 și 4 atitudinea legală a Justiției —, iar prin Art. 1. rezistența țăranului român. Și ca o pedeapsă asupra acelor cari nu au făcut documente*

scrise pentru a putea fi respinse de delegațiunile Ministerului, îi atribuie acestei din urmă dispozițiuni (Art. 1.) o putere retroactivă într'o măsură, cum nu s'a mai pomenit vr'odată.

lată rațiunea de-a fi a ordonanței Nr. 4420—918, care din cauza evenimentelor ce i-au urmat, nici că a putut să ajungă la cunoștința acelor, împotriva cărora s'a dat. Sub regimul ungar nu a fost pusă în practică, regulamentul de aplicare, deși prevăzut în ordonanță, nu a apărut nici odată.

Acelora, cari și după aceasta ar mai încerca să conteste legătura organică a acestei ordonanțe cu legea și activitatea Băncii Altruiste și cu ordonanțele privitoare la restrângerea liberei circulațiuni a imobilelor, le amintesc și ordonanța Nr. 142.000 F. M. (Ministerul de agricultură), prin care se întregeste ordonanța Nr. 44621—1917 F. M. și se stabilesc norme noi pentru executarea ordonanței Nr. 4000—1917 M. E. Această ordonanță a fost dată în aceiaș zi cu ordonanța, care ne preocupă, cu vigoare asemenea din 15 Octombrie 1918.

Și le mai reamintesc legiurile proiectate de guvernul Wekerle tot în anul 1918, menite a ne robi cu devârșire sau a ne scoate din țară, cari numai mulțumită sfârșitului — atât de norocos pentru noi — al războiului, nu au devenit lege.

Ar depăși cadrele acestui studiu prezentarea detaliată a cuprinsului tuturor ordonanțelor și proiectelor de lege, date sau alcătuite în acelaș an și în aceiaș materie. De aceea mă mărginesc a arăta — fără nici un comentariu — asupra unui singur § din ordonanța Nr. 142.000 F. M. dată și intrată în vigoare — dupăcum amintisem mai în sus — în aceiaș zi cu ordonanța Nr. 4420—918. Ordonanța aceasta — întregă — merită o deosebită atențiune.

Art. 16. al acestei ordonanțe în rezumat sună astfel:

Sentințele judecătorești, prin cari, în temeiul Art. 1. alineat 3 din ord. No. 4420/918 M. E. se admite acțiunea intentată pentru executarea actelor juridice referitoare la imobile cari cad sub prevederile ordonanței Nr. 4000—917 M. E., nu se pot executa decât cu aprobarea prevăzută la §. 1 a ordonanței No. 4000—917 M. E.

Să nu se uite, că acest §. ca și ordonanța No. 4000—917 M. E. la care se referă, a fost destinat numai pentru județele nemaghiare.

Evenimentele, ce au urmat îndată după

emiterea acestor ordonanțe, au prefăcut raporturile de viață și de putere, din cari au luat naștere toate legile și ordonanțele emanate în aceasta materie, în așa mod, că de aplicarea lor, cel puțin la noi, nici vorbă nu mai putea să fie.

Poporul român, prin declarațiunea istorică făcută de reprezentanții săi legali în parlamentul ungar la 18 Octombrie 1918, rupe orice legături cu stăpânirea veche.

Era nouă, eliberată de opresiunea străină se începe cu aceasta dată. Cu 18 Octombrie 1918 se consideră abrogate — prin voința poporului — toate legile și ordonanțele emise împotriva propășirii lui. Intre acestea locul de frunte îl ocupă fără discuție: legile de colonizare, legea Băncii Altruiste și ordonanțele privitoare la restringerea liberei circulațiuni a imobilelor, împreună cu ordonanțele întregitoare Nr. 4420/918 M. E. și 142000/918 F. N. menite — după cum am arătat mai în sus — a garanta executarea celor dintâi.

Ca o consecință logică a eliberării de săvârșite și a principiului de dreptate, proclamat la Alba-Iulia, — legea Reformei agrare merge și mai departe: declară expropriabilitatea și reducerea întinderii tuturor imobilelor distribuite, *cu excluderea noastră* în temeiul legilor și ordonanțelor amintite (Art. 7 al. d. și Art. 10), stabilind prin aceste dispozițiuni abrogarea cu efect „ex tunc” ale acestor legi și ordonanțe.

Și așa fiind, are oare vr'un titlu de existență și de aplicare ordonanța No. 4420—918 M. E. a cărei viață s'a stins de odată cu abrogarea legilor și ordonanțelor, pe cari le-a servit, pentru a căror întregire și executare s'a dat? De sigur că nu, căci „*cessante ratione cesset ipso lex*”.

IV.

Obiecțiunile, ce mi s'ar putea face, sunt următoarele:

Oricare ar fi rațiunea ordonanței No. 4420—918, dispozițiunile ei, — acomodată a preveni înstrăinarea într'un mod necugetat a imobilelor, — sunt foarte utile. Utilitatea normelor cuprinse în aceasta ordonanță, justifică în deajuns aplicarea ei.

Aceasta este părerea, exprimată în studiul dlui V. M. D. apărut în Nr. 18—924 al Ardealului Juridic, sprijinită cu dispozițiuni similare din vechile legiuiri ungare, — din Codul civil german și cu supoziția, că norma Art. 1 din aceasta ordonanță ar fi rezultatul frământărilor de mai înainte în jurul acestei idei (cazurile din Maramureș și anteproiectul Codului civil ungar).

2. Ori cât de inechitabile ar fi consecin-

țele aplicării acestei ordonanțe, ea este totuși dată în puterea unor legi (LXIII: 912 și L: 1914) a fost menținută în vigoare și de Consiliul Dirigent și în mod expres nu a fost abrogată, nici odată. „Dura lex, sed lex”, în consecință trebuie aplicată, căci așa cere siguranța și ordinea de drept. Iar un uz contrar nu o poate abroga, ori cum s'ar manifesta el, căci legea cel puțin aceea în vigoare în părțile ardelenene, nu admite aceasta putere a uzului (Art. 9 și 10 Cod. civ. austr.)

Acesta pare a fi punctul de vedere al Inaltei Curți de Casație și Justiție. (Deciziunea No. 489—921).

3. Ordonanța a fost publicată în conformitate cu dispozițiunile legii (XL: 1879 §§ 8—9), a și apărut în Monitorul Oficial al Statului, în consecință necunoașterea ei nu scuză pe nimeni, „*ignorențio nocet*” (Art. 2 Cod. civ. austr.)

Vezi cartea Dlui consilier C. Botez dela Inalta Curte de Casație și Justiție: „Noul codice de ședință al judecătorului de ocol” (paginile 320—321).

V.

Răspunsul meu la aceste obiecțiuni este următorul:

Ad. 1. Chestiunea utilității introducerii unui formalism oarecare la săvârșirea în mod valabil a actelor juridice privitoare la translațiune de imobile, poate fi obiectul unor foarte interesante discuțiuni, însă numai „de lege ferenda”. Argumente ar fi destule și pro și contra, — aceste din urmă după părerea noastră mai numeroase și mai temeinice. Observația Dlui coleg Dr. A. Ceușeanu că „*tocmai prin documentele scrise, plătuite prin apăsarea crucii se săvârșesc cele mai criminale volnicii*” față cu țărani analfabeți ai noștri*), este foarte nimerită; practicianii o știu, că majoritatea proceselor de proprietate a țărănilor noștri provin din superficialitatea și insuficiența cunoștințelor scriitorilor satelor noastre, redactori ai documentelor țărănilor. Aceștia, lipsindu-le și cele mai elementare noțiuni de drept redau absolut fals voința părților și de multe ori chiar și obiectul translațiunii. Și cum proba contrarie față cu cuprinsul actului scris și semnat este îngreuiată (Art. 887 Cod. civ. austr.), ceva mai mult, în majoritatea cazurilor chiar exclusă, din cauză, că redactorul documentului este și martorul săvârșirii actului, deci nu se va desminți, — desavantajul actelor juridice cuprinse în document scris, față cu acelea săvârșite verbal, în față de mai mulți martori — de

*) Vezi studiul „Transtațiunea bunurilor imobiliare” din No. 21—1924 al Ard. Juridic.

regulă cei mai onești și mai cu trecere oameni în sat, înjălegători al terminologiei țărănești și cunoscători al obiectului de care se vorbește, — este evident.

Aceste considerațiuni și faptul că introducerea actelor scrise ar îngreua mult circulația imobilelor, precum și împrejurarea (și mai cu seamă aceasta) că în viața de drept a poporului este așa de înrădăcinată conștiința, că actul în ori ce formă ar fi săvârșit el, obligă; încât abandonarea acestui principiu de libertate ar însemna o prea mare zguduire a vieții și ordinii de drept, au determinat Comisiunea specială a parlamentului ungar ca să modifice anteproiectul elaborat de teoreticieni și să menție normele în vigoare*).

Faptul că acest principiu al libertății în alegerea formelor se recunoaște ca singur bun și acceptabil chiar în anul 1916 și încă de o comisiune parlamentară, este un argument mai mult împotriva supoziției, că ordonanța No. 4420—918 ar fi fost reclamată de o necesitate generală.

Ori cum ar fi, un lucru este cert, că un principiu de drept bine stabilit și intrat în sângele publicului, cum este acela al valabilității actelor săvârșite și numai prin convențiuni verbale, nu poate fi schimbat cu o ordonanță subită. Inlocuirea unui principiu, așa de înrădăcinat în conștiința maselor, necesitează o pregătire îndelungată a publicului, ea nu se poate face de pe azi pe mâine.

Dacă normele de procedură civilă, — a căror cunoaștere privea aproape numai pe juriști (majoritatea proceselor fiind reprezentate prin avocați), — au trebuit chibzuite ani de-a rândul, ca să se poată supune desbaterii Parlamentului și dacă aceste norme și după ce au devenit lege, abia la 3—4 ani au putut fi puse în aplicare, cu atât mai mult se cere această chibzuire și pregătire în caz de schimbare a unei norme de drept privat, care are aplicarea zilnică în fiecare comună și privește mai cu seamă populația de rând.

Și dacă abrogarea unei atari norme se face totuș pe neașteptate, necunoașterea normelor noi este scuzabilă. Dar la aceasta vom mai reveni.

Ad. 2. Este adevărat, că Consiliul Dirigent prin Decret No. I. a menținut în vigoare „legile, ordonanțele, regulamentele și statutele *legale* de mai înainte, emanate înainte de 18 Octombrie nou 1918”. Inșă adevărata inten-

țune, de care s'a călăuzit Consiliul Dirigent la emiterea acestui Decret, nu ne permite a înșira între acestea „legi și ordonanțe *legale*” și pe acelea făcute împotriva noastră.

Scopul menținerii în vigoare a normelor vechi de drept — dupăcum s'a arătat din partea dlui prof. Universitar Dr. V. Onișor, redactorul acestui Decret și unul dintre cei mai activi conducători ai muncii de organizare săvârșită de Consiliul Dirigent, nu a fost acela stabilit în Deciziunea No. 89—922 a Inaltei Curți de Casație adecă înlesnirea realizării Reformei agrare, ci acela „exprimat clar” în textul Art. 1 al acestui Decret și anume: *interesul ordinii publice și asigurarea continuității de drept*. Aceasta și numai aceasta fiind rațiunea adevărată a Decretului No. I. urmează că dispozițiunile lui nu pot fi în contradicere cu intențiunea legiuitorului și cu scopul urmărit, pentrucă: *ubi eadem legis ratio, ibi eadem legis dispositio*. Ori o ordonanță abia eșită din tipografia statului ungar, necunoscută și neaplicată atunci, nici chiar după aceea multă vreme, nu era chemată să asigure continuitatea de drept, cu atât mai puțin ordinea publică, răsturnată în mare parte chiar din cauza situațiunii revoltătoare creată la sate prin legile și ordonanțele, pentru a căror executare — dupăcum am văzut la începutul acestui studiu — s'a dat.

Așa fiind nu este permis să ne lăsăm seduși de litere Decretului. Intențiunea legiuitorului are aceiaș importanță la interpretarea legii ca și „înțelesul propriu al cuvintelor”, cu care deodată este a se cerceta și afla (Art. 6 din Codul civil austr.), ba chiar îi primează acestui din urmă și în ordinea aplicării și în ce privește importanța, fiindcă: *sententia est magis sequenda quam scriptura*.

De altfel cum s'ar și putea presupune despre Consiliul Dirigent, executorul hotărârilor adunării dela Alba-Iulia, condus de principiile „*dreptății și libertății, nu numai pentru români, ci și pentru națiunile conlocuitoare*”, ca să fi voit să menție și să se aplice și pe viitor d. e. legile de colonizare și a Băncii altruiste sau ordonanțele privitoare la restrângerea liberei circulațiuni a imobilelor, baza — dupăcum am văzut — a ordonanței No. 4420—918.

În deciziunea Nr. 89—922 a Inaltei Curți de Casație — pentru sprijinirea acelei supoziții, că Consiliul Dirigent prin Decret Nr. I. ar fi menținut această ordonanță „pentru a înlesni realizarea Reformei agrare” se spune ca fapt, „că s-ar fi ordonat ca convențiunile

*) Vezi §. 740 din textul Proiectului de cod civil ungar, stabilit de comisiunea specială a Parlamentului în anul 1916 și motivarea la acest §.

asupra imobilelor să se facă în scris și să se prezinte spre controlare și aprobare, declarând convențiunile încheiate verbal nevalabile.“

Fiindcă prin aceasta constatare — neintemeiată în forma în care se prezintă — probabil se face aluziune la ordonanțele Nrii 1149 A. și 1150 A. a resortului de agricultură a Consiliului Dirigent, — subsemnatul ca referent juridic la acest resort, însărcinat și cu referarea actelor prezentate resortului în urma acestor ordonanțe, țin să fac, în interesul adevărului, următoarea rectificare:

În proiectul de Decret-lege pentru Reforma agrară — aproape gata în luna Aprilie 1919 — era stabilit ca principiu, că în ce privește calcularea suprafeței proprietăților din punct de vedere al expropriabilității lor, cea se va socoti după mărimea proprietăților la 18 Octombrie 1918 și că nu se vor respecta înstrăinările unor părți din unitatea lor, făcute după aceasta și cu evidenta tendință de eludare și zădărnire a împărțășirei cu pământul necesar în cadrele Reformei agrare.

Pentru ca nimeni să nu se poată plânge de aceasta retroactivă dispozițiune, resortul de agricultură a aflat, că e-le bine să-o facă cunoscută din vreme și ca să-i procure și mai mult respect, a dat ordonanțele amintite, ordonând autorităților de Carte funduară să transpună resortului toate actele de înstrăinare înregistrate după 18 Octombrie 1918. Pentru examinarea acestor acte s'a și instituit o Comisiune, care s'a întrunit o singură dată, cu care ocaziune s'a examinat un oarecare număr de acte (circa 100) refuzând aprobarea câtorva, despre cari se bănuia că se referă la părți din moșiile expropriabile.

În lipsa unei liste corecte și de încredere a proprietarilor cu moși expropriabile și fiindcă din cuprinsul actelor transpuse de autoritățile de Carte funduară nu se putea constata, dacă imobilul înstrăinat este intern sau extravilan și cumpărătorul țaran muncitor de pământ sau negustor, s'a dovedit că scopul pentru care s'a ordonat examinarea actelor (respingerea acelor cari au ca obiect părți din proprietăți expropriabile) nu se poate ajunge și pentru cea — Comisiunea nu s'a mai întrunit —, iar actele adunate la resort, preluate mai târziu de Direcțiunea generală a Agriculturii Cluj, s'au transpus *neresolvite* autorităților de Carte funduară cu cea, că judecarea acestor acte este de atribuțiunea Comisiunilor de expropriere și ea se va face de cătră acestea, în cursul procedurii de expropriere. Comisiunile de expro-

priere la rândul lor au procedat conform Art. 4. din legea pentru Reformă agrară, respectând și înstrăinările efectuate după 1 Decembrie 1918 (în loc de 18 Octombrie 1918 cum se prevedea în ordonanțele invocate, în proiectul și în Decretul-lege al Consiliului Dirigent) între condițiunile acestui Articol, fără considerare la cea dacă înstrăinarea s'a făcut prin document scris sau numai verbal.

Nici Decretul-lege al Consiliului Dirigent, nici ordonanțele resortului de agricultură, dar nici legea Reformei agrare, nu prevede ca condițiune a valabilității actelor de tranzacțiune imobiliară, forma scrisă și astfel nu pot să înfăleg de unde se ia și pe ce se întemeiază aceasta constatare a Inaltei noastre Instanțe.

În ordonanțele invocate se face amintire de nevalabilitatea actelor de înstrăinare peste 10 jugăre cad. sau și sub aceasta întindere, dacă cumpărătorul nu este țaran cultivator de pământ, dar — numai întrucât prin aceasta înstrăinare s'ar eluda dispozițiunea amintită a legii agrare. Dacă mai târziu s'a dovedit că înstrăinarea nu atinge aceasta dispozițiune, actul a rămas valabil chiar și în caz, când s'a nimerit a fi dintre acelea câteva neconfirmate.

De altfel legalitatea acestor ordonanțe în teorie, căci în practică au rămas fără urmări, a fost mult discutată pentru următoarele motive:

a) au fost împotriva legilor;
b) pe legile excepționale din 1912 și 1914, nu s'au putut întemeia, pentru că au fost date de un singur resort, nu de întreg Consiliul Dirigent.

La începutul acestui studiu, în legătură cu cercetarea rațiunii ordonanței Nr. 4420—918. M. E. s'a arătat, că ea — deși nu scoasă din vigoare în mod expres — se consideră ca abrogată în mod tacit prin înlocuirea cu alte reguli a legilor și ordonanțelor din cari face parte.

Abrogarea unei reguli de drept se poate face chiar și prin o desconsiderare și nerespectare generală a ei, prin o voință tare a colectivității de a se acomoda constant normelor vechi.

În ce privește dreptul civil ungar, funcțiunea abrogativă a desuetudinei și a uzului, este necontestată. Dar ea se admite chiar și față cu norme imperative învechite din Art. 9 și 10 al codului civil austriac. (Vezi „codul civil austriac în lumina jurisprudenței“ și „comentariul codului civil austriac“ de Dr. Ștefan Ládaj).

De altfel în ce privește ordonanța No. 4420—1918 mai este și altceva și anume:

viața ei s'a sfârșit înainte de a-și fi putut face intrarea în teritoriile, pentru cari a luat naștere. Dată în virtutea legilor LXIII: 1912 și L: 1914, a fost mai puțin norocoasă ca surorile ei, pentru că s'a născut (15 Octombrie 1918) într'un timp, când războiul, pe a cărui durată s'a dat, era aproape terminat.

Legea LXIII: 1912 spune categoric, că *deodată cu sfârșitul războiului încetează puterea excepțională a guvernului și că concomitent cu aceasta sunt a se scoate din vigoare toate dispozițiunile făcute în temeiul puterii excepționale*. Iar în legea XL: 1879 se prevede, că *ordonanțele date pe timp hotărât sau pe durata unui pericol, se sting cu implinirea vremii sau deodată cu încetarea pericolului*.

Este întrebare când s'a sfârșit războiul, pe a cărei durată s'a dat aceasta ordonanță?

Modurile de sfârșire a războiului sunt:

a) Incetarea de fapt a ostilităților.
b) Ocuparea deplină a teritoriilor litigioase.

c) Tratatul de pace.

Că dintre acestea trei, dată fiind situațiunea în care ne aflăm în urma unui război, fără păreche în istoria omenirii, cu pacturi încheiate cu fiecare beligerant separat, la diferite termene, este evident, că datele încheierii pactelor nu le putem întrebuița la fixarea sfârșitului războiului, cu atât mai vârtos nu, fiindcă cu Rusia a căror soviete ne-au făcut o formală declarație de război (26/I 1918), nici azi nu avem un pact, deși de fapt nu ne războim.

Termenul de 1 Aprilie 1921 fixat ca data a trecerii armatei pe picior de pace în legea Mârzescu privitoare la constatarea morții prezumată, este un termen stabilit exclusiv în serviciul acestei legi, deci nu este a se socoti că data sfârșitului războiului.

Așa fiind, termenul de încetare de fapt a războiului nu-l putem fixa decât după celelalte două moduri. Și fiindcă țara, cu care ne-am războit mai pe urmă, este Ungaria, ori teritoriile puse în litigiu de ea, au fost ocupate definitiv în luna Iunie 1919, iar luptele au încetat deodată cu intrarea armatei noastre în Budapesta (4 August 1919), sfârșitul războiului mondial pentru noi, este a se socoti la aceste date.

Felul acesta de-a fixa sfârșitul războiului, în împrejurările date, este unicul cu putință. El este indicat atât de doctrină și jurisprudență, cât și de legiuitor. (Vezi motivarea dela Art. 733 al codului de procedură civilă, referitor la constatarea decesului).

Sfârșindu-se războiul la 4 August 1919, viața ordonanței No. 4420/918 asemenea este strinsă cu aceasta dată și pentru acei, cari ar mai susține că a fost în vigoare vrodată.

ad 3. Necunoașterea legii nu scuză (ignoranța juris nocet), însă numai dacă legea sau ordonanța a fost publicată „în mod convenit”. (Art. 2. Cod. civ. austr.). Iar legea XL: 1879 (Art. 8) dispune: *Pentru ca ordonanța ministerială să fie publicată în mod corepunzător (covenit)*.

„Modul convenit” de publicare a ordonanțelor ministeriale a fost în general acele prevăzut la Art. 9 din legea XL: 1879, adică publicarea în „Monitorul Oficial”.

Pentru obligativitatea ordonanțelor din război însă, legiuitorul, în afară de publicarea lor în modul prevăzut în legile de până atunci, mai prevede ca aceste ordonanțe să fie publicate și într'un mod deosebit și anume ca ele să fie vestite în fiecare comună, la care se referă, în modul obișnuit în acea comună. (Art. 2 din legea LXIII: 1912).

Așa fiind, judecătorul în temeiul obligamentului impus lui prin legea IV: 1869, *de-a proceda numai în baza legilor și a ordonanțelor date și publicate în conformitate cu legea*, — este dator să cerceteze în cazuri concrete — dacă ordonanța aceasta a fost ea publicată și în modul special, prevăzut de legea, pe care se întemeiază, adică dacă a fost ea „vestită în fiecare comună, la care se referă, în modul obișnuit în acea comună” (tobă sau strigare). Rezultatul acestei cercetări obligatoare va fi uimitor, nu se va afla o singură comună, în care să fi fost vestită, ordinele pentru publicare nu se dăduse încă (regulamentul de aplicare nu a apucat să apară) și în Ardeal se vestea deja ceva mai interesant și de mai mare importanță, decât aceasta ordonanță.

Lipsa punerii în cunoștință cu această ordonanță a tuturor satelor interesate, în modul special și nemijlocit, prevăzut în lege ca condiție a obligativității ei, nu numai că exclude posibilitatea cunoașterii ei (condițiunea principală a eliminării scuzei pentru necunoaștere), ci atinge chiar obligativitatea și legalitatea ei. Ori cercetarea și examinarea legalității, deși în speță numai în raport cu cuprinsul legii în puterea căreia a emanat, este mai mult decât un drept, o datorie chiar, a judecătorului (legea IV: 1869 și XL: 1879).

În legătură cu aceasta, drept încheiere, să revenim încă odată la Decret No. I al Consiliului Dirigent, despre care se zice, că

ar fi menținut în vigoare aceasta ordonanță. Nu doar pentru că, am voi să întărim dreptul și datoria judecătorului, existente și exercitabile și fără aceasta, de-a examina legalitatea ordonanțelor și a nu le aplica, întrucât ar afla că sunt împotriva legii, vom reaminti, fără niciun comentariu, atâtă numai, că în acel Decret se vorbește de „legi, regulamente, ordonanțe și statute legale“.

Eu cred, că atributul „legale“ se referă și la cuvântul „ordonanțe“ și nu-mi vine a crede, că legiuitorul numai întâmplător să-l fi aplicat („*superflua lex non loquitur*“).

Am făcut aceasta scurtă observație, pentru că nu cumva să mi se spună, că în chestiune de interpretare am neglijat cu desăvârșire pe cea gramaticală.

Dr. Iosif Macavei,
advocat—Gherla

JURISPRUDENTA

Tribunalul Oradea-Mare

Sent. No. C. 1819 din 15 Oct. 1924.

Obligația tipografilor de trimiterea exemplarelor la bibliotecile oficiale. Conflict legislativ între legea română din 1904 și legile maghiare XXXV-a și XLI. din 1897. Aplicarea legii române. Competența tribunalelor. Prescripția legii române: doi ani. (Legea din 19 Martie 1904 modificată prin legea din 19 Decembrie 1922; art. 10 și 11; legile maghiare a XXXV-a și XLI-a din 1897).

Legea dela 19 Martie 1904 privitoare la obligația proprietarilor de ateliere grafice de a trimite un număr de exemplare din produsele lor bibliotecilor Academiei române, Fundației Carol și Universității din Iași, a fost modificată în articolul ei prim de legea promulgată cu N-rul 5089 din 17 Noemvrie 1922 publicată în „Monitorul Oficial“ N-rul 205 din 19 Decembrie 1922, lege promulgată deci după Unire. Prin articolul unic al acestei din urmă legi, vechea lege a fost modificată în sensul că proprietarii atelierelor de arte grafice sunt obligați a trimite câte două exemplare din produsele artei lor, în afară de bibliotecile prevăzute în vechea lege, și bibliotecilor universitare din Cluj și Cernăuți precum și bibliotecilor din Chișinău și Sibiu. Deși legiuitorul din 1922 nu spune expres că introduce și în teritoriile alipite, cu toate dispozițiile ei, vechea lege pe care o modifică, totuși extinderea ei în aceste teritorii rezultă din însuș cuprinsul noii legi. Modificând numai primul articol din vechea lege și dându-i aplicare și în teritoriile alipite, înseamnă că legiuitorul a înțeles să lase nemodificate celelalte dispoziții ale legii, însușindu-le în totul și înțelegând să fie aplicate astfel în întreaga țară, ele nefiind decât consecința principiului fixat în primul articol al legii.

Astfel fiind, omisiunea unui proprietar de tipografie de a trimite numărul legal de exemplare bibliotecilor prevăzute de legea din 1922, constituie o contravenție ce urmează a fi judecată conform prescripțiilor legii române din 19 Martie 1904, iar nu conform legilor maghiare din 1897, legi cari astăzi sunt abrogate.

Cum prin art. 10, legea din 1904 dispune că contravențiile se vor judeca de tribunale, urmează că aceste instanțe sunt competente cu judecarea lor, iar nu judecătorii de ocoale, cum susține inculpatul, bazat pe legea maghiară a XXXV-a din 1897.

Deasemeni și termenul de prescripție al acestor contravenții este acel prevăzut de art. 11 al legii din 1904, adică doi ani, iar nu cel de 6 luni prevăzut de art. 31 din codul contravențiilor aplicabil în Ardeal; căci este de principiu că legea specială, care în speșă e legea română din 1904, deroagă dela legea generală, în speșă codul ungar al contravențiilor, care de altfel este și anterior legii române din 1904.

(Eduard Pastor, cu Biblioteca Universității din Cluj).

Publicată și în „Pandectele Rom.“ Caet 9—1924.

Adnotare. Unificarea legislativă a țării întregile este, incontestabil, o operă grea. Dar opera este și mai mult îngreuiată de procedeele folosite la unificare de toate guvernele și parlamentele ce s'au perindat dela Unire până astăzi. Ne unificăm, alcătuind legi cu o leneșă neglijență și cu o vădită lipsă de pricepere. În regulă generală, nu voim să ținem seamă de legislația ținuturilor alipite, legislație pe care noua Constituție a menținut-o, dar pe care factorii responsabili din guvern sau parlament nu vor s'o cunoască.

Procedeele de unificare sunt unele mai ingenioase ca altele: am început unificarea introducând în noile ținuturi, pe cale de decrete-legi sau chiar pe simple decrete, atâtea legi ale vechiului Regat, fără a le pune în concordanță cu legile aflate acolo. Am continuat, elaborând legi pentru întreaga țară, fără a ține socoteală de legislația noilor provincii, pe cari am considerat-o ca neexistentă. Decâteori în aceste legi speciale ne raportăm la dreptul comun, înțelegeam totdeauna legile organice ale vechiului Regat, citând articole nepromulgate și necunoscute în teritoriile alipite. Am introdus uneori în aceste teritorii legi sau regulamente în mod parțial, numai cu privire la legea specială care le introducea (astfel: legea micului parchet e introdusă în teritoriile alipite numai în raport cu legea speculei, legea chiriilor, legea infracțiunilor, comise de funcționarii căilor ferate*). Am introdus în Ardeal de pildă, articole din legile vechiului Regat, imposibil de aplicat în practică împreună cu legile Ardealului (de exemplu: prin art. I. al statutului magistraturii s'a introdus în Ardeal sistemul confirmărilor de mandate din vechiul Regat — art. 285 — sistem cu totul inaplicabil în procedura penală ardeleană), etc., etc.

Vom expune de astădată un alt procedeu

*) Vezi noua lucrare „Micul Parchet și Legea Inistei publice“ de T. Tănăsescu procuror la Curtea de Apel din Cluj.

de unificare nu mai puțin ingenios. Din acest punct de vedere speța rezumată mai sus, deși neînsemnată în aparență, înfățișează o importanță deosebită. Conflictul legislativ rezolvat prin sentința ce adnotăm, conflict ivit între o lege a vechiului Regat și două legi maghiare formal neabrogate, ni se pare interesant și cu totul nou.

Materia care a dat naștere conflictului este obligația, impusă proprietarilor de tipografii și ateliere grafice, de a trimite gratuit un număr de exemplare bibliotecilor oficiale anume indicate de lege. Această obligație — astăzi înrădăcinată în vechiul Regat — este prevăzută de legea din 19 Martie 1904. Legea dispune în primul articol că toți proprietarii atelierelor de arte grafice sunt obligați să trimeată câte două exemplare bibliotecii Academiei Române și bibliotecii centrale Iași, precum și câte un exemplar Fundației Carol I. Desvoltând acest principiu, legea prevede modalitățile expedierii, stabilește răspunderea celor obligați și califică de contravenții orice abateri dela prescripțiunile legii, arătând sancțiunile. Contravențiile sunt judecate numai de tribunale ca primă și ultimă instanță și ele se prescriu, prin derogare dela procedura penală, în termen de doi ani dela apariția lucrărilor.

Pe baza acestei legi s'a emis și regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” No. 290 din 23 Martie 1904.

Aceasta fiind până în anul 1922 situația legală din vechiul Regat, să vedem care era cea din Transilvania.

În anul 1897 s'au promulgat pentru întreaga Ungarie legile a XXXV-a și a XLI-a. Cea dintâiu lege a înființat „oficiile de statistică”. Intemeind o bibliotecă pe lângă biroul statistic central, art. 4 al legii obligă pe fiecare producător sau editor să trimeată gratuit câte un exemplar acelei biblioteci, cu excepția anumitor publicații cari erau sculite de trimitere. Legea stabilește modul de executare și calificând abaterile drept contravenții, le pedepsește cu amendă penală (art. 15). Derogând dela regula că contravențiile se judecă de autoritățile administrative, legea dispune ca aceste contravenții să fie judecate de judecătorii de ocoale (art. 16).

Prin a doua lege din 1897, intitulată „legea despre exemplarele obligatorii cari servesc scopuri științifice”, proprietarii și editorii sunt obligați a trimite câte un exemplar bibliotecii Muzeului național maghiar și biblio-

tecii Academiei științifice maghiare. Legea arată ce anume produse trebuiesc trimise fiecărei biblioteci, modalitățile expedierii și formele de procedură în caz de omisiunea trimiterii. Legea califică drept contravenții orice abateri dela prescripțiile ei, pedepsindu-le cu amendă până la 100 fiorini. Contravențiile sunt de competența judecătoriiilor de ocoale (art. 13), iar amenziile aplicate se întrebunțează în folosul bibliotecii respective (art. 14). Legea menține dispozițiile legii anterioare privitoare la biblioteca biroului statistic central (art. 16).

În sfârșit, a treia lege maghiară care stabilește obligația tipografilor de expedierea exemplarelor este legea preseii (a XIV-a din 1914). Articolul 7 din această lege dispune că orice produse tipografice (în afară de cele prevăzute la art. 5 și anume: anunțuri, cataloage, cărți de vizită etc.), să fie înaintate deodată cu răspândirea lor și Parchetului respectiv. Trimiterea se face într'un singur exemplar și în afară de exemplarele obligatorii prevăzute de legile mai sus amintite.

În rezumat, aceasta era situația legală existentă la Unire în Transilvania și în vechiul Regat.

După Unire, în 1922, ministrul instrucțiunii publice, d-l Dr. C. Angelescu, vroind a avantaja și bibliotecile din noile ținuturi, înfățișează Parlamentului un proiect de lege care, votat și promulgat, constituie astăzi „legea pentru completarea art. 1 al legii din 19 Martie 1904”, (publicată în „Monitorul Oficial” No. 205 din 19 Decembrie 1922), cu următorul cuprins:

„Art. unic. Art. 1, alin. I, al legii din 19 Martie 1904, promulgată cu Inaltul decret regal No. 1021 din 19 Martie 1904, se modifică după cum urmează:

„Proprietarul oricărui atelier de arte grafice, tipografie, litografie, sau orice procedeu de arte grafice, este obligat să trimită din orice carte, broșură, revistă, ziar, note muzicale, hartă geografică, planuri, stampe, portrete, tablouri, foaie volantă și orice altă reproducere, câte două exemplare bibliotecii Academiei Române din București, câte două exemplare bibliotecii Universității din Iași, bibliotecii Universității din Cluj, bibliotecii Universității din Cernăuți, bibliotecii din Chișinău și câte un exemplar Fundației Universitare „Carol I” din București și Asociației pentru cultura și literatura poporului român din Sibiu; iar aceste biblioteci sunt obligate să le primească și să le păstreze în depozitele lor”.

Alăta tot. După cum vedem, noua lege nu spune nici dacă introduce legea din 1904 pe întreg cuprinsul țării, nici dacă abrogă celelalte legi privitoare la materie din noile ținuturi. Cu toate că și-ar fi putut exprima

voința fără nici o dificultate, legiuitorul tace. Și de aci, controversă.

Proprietarii atelierelor de arte grafice din Transilvania, omițând a se supune „articulului unic” din 1922, au fost urmăriți de bibliotecile respective. Unii din ei au opus în fața tribunalelor argumente scoase din legile maghiare mai sus citate, susținând că aceste legi, nefiind formal abrogate, trebuiesc aplicate împreună cu legea din 1922 cât timp nu sunt contrarii acestei legi; iar dispozițiile din legea promulgată în vechiul Regat la 1904 nu pot fi aplicabile în Transilvania, nefiind formal introduse.

Și astfel a trebuit rezolvată chestiunea de a se ști, ce lege trebuie să se aplice în materia de față, și anume dacă trebuie aplicată legea română din 1904 sau cele două legi maghiare din 1897-despre dispoziția din legea maghiară a presei, privitoare la obligația de trimiterea la Parchete, nefiind vorba în speță.

Tribunalul Oradea-Mare, prin sentința mai sus rezumată, a decis că legea română din 1904 trebuie aplicată cu începerea dela 19 Decembrie 1922, în întregime în întreaga țară, cu toate că legiuitorul din 1922 nu a ordonat expres extinderea ei în teritoriile alipite și cu toate că legea din 1922 nu cuprinde nici o dispoziție de abrogarea legilor străine ce s'au aplicat în noile ținuturi.

Soluția o credem juridică. În adevă, ea se impune pentru următoarele considerații:

Trebuie respinsă dela început interpretarea că legea din 1922 ar fi aplicabilă numai tipografilor din vechiul Regat, cari singuri ar ar fi supuși obligației de trimiterea exemplarelor. Articolul unic al legii din 1922 votat de Parlamentul României întregite și promulgat pentru întreaga țară, cuprinzând dispoziții generale, urmează a avea o aplicație generală. Dela data publicării lui, orice proprietar de tipografie din orice parte a țării este ținut să i se supună. Căci nu e necesar ca o lege votată și promulgată după Unire să menționeze expres că e aplicabilă în toate provinciile țării. Acesta se înțelege dela sine. Numai când legiuitorul ar voi să-i dea aplicare parțială, pentru anumite provincii, trebuie să o ordone expres. Cum legea din 1922 nu distinge, urmează deci că e aplicabilă în țara întreagă, toți tipografilor fiind obligați a trimite produsele lor bibliotecilor desemnate de lege. Altfel ar urma ca, fără o dispoziție expresă tipografilor din ținuturile alipite să fie privilegiați, fiind scutiți de asemenea obligație, cee-

ace este inadmisibil.

Din faptul că proprietarii de tipografii sunt obligați, cu începere dela 19 Decembrie 1922 a trimite produsele lor celor opt biblioteci indicate de lege, urmează că prin efectul promulgării acestei legi, orice obligații similare decurgând din alte legi, sunt desființate.

Această exonerare se poate deduce, în ce privește tipografiile din Ardeal, nu numai pe baza legii din 1922, dar chiar prin faptul Unirii. Dela data alipirii Ardealului la România, ar fi straniu să se poată susține că au rămas în vigoare dispozițiile legilor maghiare din 1897 și anume că proprietarii de tipografii din Ardeal, astăzi în România, mai sunt obligați a trimite un număr de exemplare:... Muzeului Național maghiar, academiei științifice maghiare sau Oficiului Statistic maghiar.

Așadar, citatele legii sunt implicit abrogate. Și ele sunt abrogate nu numai în ce privește principiul, ci în întregime lor. În adevăr, dispărând principiul celor două legi maghiare, adică însuși scopul pentru care ele au fost create, nu e de înțeles cum ar mai putea rămâne în vigoare dispozițiile de procedură sortite să aplice principiul. Aceste dispoziții de amănunt nu mai pot avea nici un sens când obligația care constituie fundamentul lor e abrogată. Apoi ele nu fac parte nici cel puțin dintr'o lege de aplicație generală, ca să se poată susține că sunt aplicabile în lipsa unor dispoziții contrarii. Legea din 1922 fiind o lege specială, ea nu poate fi completată cu regulile de procedură ale altei legi speciale, astfel că este inadmisibilă susținerea ca în lipsa unor dispoziții contrarii din legea dela 1922, să ne referim la regulile de procedură, competență, prescripție etc., ale celor două legi maghiare. O astfel de interpretare ar avea de rezultat ca, luând principiul din legea română și combinându-l cu dispozițiile legilor maghiare să ne dea o lege specială care să nu fie nici legea română, nici legea maghiară. Ori interpretul nu trebuie să creieze legi, ci să aplice legile conform, intenției legiuitorului, oricâte lacune ar cuprinde ele.

Că legiuitorul din 1922 a înțeles însă a alcătui în această materie o lege de unificare rezultă nu numai din faptul că a extins în noile ținuturi obligația de trimitere pentru toți tipografilor din țară, dar și din faptul că a făcut să beneficieze de noua regulă și bibliotecile mai importante din ținuturile alipite. Apoi el și-a intitulat articolul său unic „lege

pentru complectarea art. 1 al legii din 1904" ceea ce înseamnă că a înțeles să și însușească în totul dispozițiile legii vechi și să le facă aplicabile în întreaga țară.

Lucrările pregătitoare ale legii sunt deosemeni în sprijinul acestei concluzii. Astfel expunerea de motive, reproducând articolul a cărui modificare o urmăria, spune: „Prin alipirea noilor teritorii cu cele două Universități din Cluj și Cernăuți, simțindu-se nevoia de a se aplica aceleași dispoziții și b.b. liotecilor respective”, etc. Iar în camera deputatul I. Grădișteanu a declarat, aprobat fiind de ministrul propunător al proiectului, că „legea care se înfățișează este binevenită, fiindcă în adevăr trebuie pusă în concordanță cu noua stare de lucruri în urma înfăptuirii României-Mari” (ședința din 25 Octombrie 1922; desb. parl. pag. 672).

Iată motivele pentru cari trebuie să conchidem că articolul unic din 1921 constituie deopotrivă: o tacită introducere în provinciile unite a legii promulgate la 1904 în vechiul Regat și, totodată, o tacită sau mai bine zis o implicită abrogare a legilor străine privitoare la materie, aflate în noile provincii — dispozițiile acestor legi fiind, după cum am văzut, incompatibile cu cele din noua lege.

Cum suntem în materie de conflict între legile provinciale, credem că, față de pușina grije pe care legiuitorul o pune la unificare, interpretul trebuie să-l completeze și să ajute unificarea, adoptând principiul că: ori de câte ori soluția e îndoelnică, conflictele trebuiesc deslegate în sensul de a produce o măsură de unificare, iar nu una de diferențiere.

Așa dar, concluzia noastră este că în tetitoriile alipite trebuie aplicată, deși n'a fost expres introdusă, legea română din 1904, cu toate consecințele juridice ce decurg din aplicarea ei, consecințe privitoare la competență, executare, prescripție etc.

E. G. Docan
jud. trib. Oradea-Mare.

Tribunalul Sibiu

Ca instanță penală de apel

Sentința No. Pa. 1304—1924.

Delictul de insultă reciprocă. Legea apărării onoarei XL—1914 și art. 76 din legea unificată a corpului de avocați Art. 112 c. p. și art. 7 din nov. codului penal. Excludere. Aplicarea în teritoriile alipite a art. 183 c. p. rom. și interpretarea prin comparație cu art. 76 legea avocaților. Art. 2 și 19 din legea A. O. din 1914, insulte reciproce. Motivate. Adnotare.

În numele legii! Tribunalul Sibiu, ca instanță penală apelativă examinând în ședința sa publică, ținută la 5 Noembrie 1924 sub prezidenția dlui S. Praporgescu și cu participarea judecătorului Scarlat

Constantinescu precum și a notarului Dr. I. Radu, S. Piso Procuror ca reprezentantul ministerului public, a inculpatei soția lui I. K. și a avocatul N. S. Ionescu ca apărător, cauza penală intentată în contra soției I. I. K. pentru delictul de insulta în care judecătoria de ocol Sibiu a dat la 24 Mai 1924 sub Nr. P. 3366-3—1924 sentința, în urma apelului declarat de inculpata și reclamant pentru achitare și agravare și motivat în scris a dat următoarea

Sentință:

Tribunalul reformează sentința primei instanțe conform art. 553 pr. p., iar în baza art. 326 p. 1. din pr. p. achită pe ambii inculpați M. B. și M. K. de faptul de insultă ce li-se imputa.

Motivare:

Apelantul contra acuzatul avocat M. B. cere în primul loc a se constata conform art. 112 C. p. că acuzarea sa pentru insulta este prescrisă. Cere admiterea recursului său și a se menține pedeapsa aplicată de prima instanță și despăgubirile acordate ca reclamant.

Apelantul Dl. Prim-Procuror susține apelul seu în ceiace privește majorarea pedepsei aplicate inculpatei M. K. și în tot cazul a se ridica aplicațiunea art. 92 din novela penală, pedeapsa aplicată cerând a fi executată imediat.

Apelanta inculpată M. K. prin reprezentantul ei susține contra acuzarea adusă infractorului M. B. care a insultat-o mai întâi provocându-o, și care este în termen pe baza art. 7 din novela penală (legea A. O.), iar în ceiace privește cuvintele spuse de dânsa, ca cocis și bolșevic, ele dau numai un răspuns la insultele ofensatoare ce numitul i le-a adresat, ca atare cere pedepsirea lui Dr. B. și achitarea sa.

Tribunalul

Văzând apelul făcut de inculpatul M. B., care cere scoaterea sa de sub acuzare, deoarece potrivit art. 112 c. p. a expirat cele trei luni dela săvârșirea infracțiunii susținută de reclamanta M. K. și ascultând susținerile acestuia Trib., găsește ca fiind în curs înaintea judecătoriei de ocol proces de insultă-ultraigiu în contra inculpatei M. K., dânsa potrivit art. 7 din novela penală, era în timp util de a ridica contra acuză pentru insulte reciproce în tot intervalul de judecată înaintea primei instanțe, ca atare bine Dl. judecător de ocol a admis contra-acuzarea, și a pus sub inculpare pe M. B., pentru faptul de insultă reciprocă numitul neputând beneficia de disp. art. 112 c. p. care sunt modificate prin o lege mai nouă, aceia pentru apărarea onoarei care în speșă își are întreaga ei aplicațiune; ca atare apelul, inculpatului lui B. M. este nefondat, și în consecință s'a respins.

Având în vedere că în fond se constată din ac. tele dela dosar și susținerile părților că inculpata de azi M. K. reclamând în contra unei croitorese a sa la judecătoria pentru faptul de speculă, a fost chemată și dânsa la judecătoria ca informatoare în ziua de 31 Ianuarie 1924, când se judecă procesul de speculă, în care ea nu figura decât ca informatoare, iar nu ca parte în proces, știut fiind că procesele de speculă se judecă față fiind procurorul, care reprezintă acuzarea publică. Fie în timpul dezbaterii, fie înaintea dezbaterii, martorii W. K. și avocatul Fr. V., contrazicându-se în mărturisirile

lor, inculpatul M. B., care apără în procesul de speculă pe clientela sa, adresează inculpatei M. K. în mod provocator cuvintele: „Dta ești bogată și ruclami contra unei femei sărace“ apoi „știu eu cum ai făcut averea“ la care inculpata M. K. i-a răspuns „vorbești ca un cociș“, iar M. B. răspunzându-i „că Dzeu dă bani la cei cari nu sunt vrednici“ M. K. i-a răspuns „ești un bolșevic“ din care împrejurări, judecătorul de ocol constatând faptul de ultragiul avocatului M. B., și conform art. 183 c. p. din Regat, condamnă pe M. K. la zece zile închisoare, achitând de faptul de insultă pe avocatul M. B.

Având în vedere că din complexul de împrejurări rezultă că schimbul acesta de cuvinte s'a petrecut în afară de desbaterile cauzei, căci altfel Dl judecător care prezida ar fi luat măsuri de ordine, și ar fi încheiat proces-verbal de constatarea acestor fapte, dar chiar presupunând ca s'a petrecut în timpul pledoarei cauzei de speculă, încă urmează a examina dacă faptele astfel cum s'au petrecut întruiesc elementele unui ultraj așa cum l-a calificat Dl judecător, și dacă cuvintele spuse de avocatul apărător la adresa unei persoane, ce se găsea că informatoare în sala judecătorei, nu constituie o insultă gratuită la adresa acelei persoane, străine de fondul procesului.

Considerând că legiuitorul modern în dorința sa manifestă de a apăra demnitatea avocatului care și exercită profesiunea sa, și pentru a asigura acestuia o apărare efectivă a persoanei sale a asimiliat funcționarului public pe avocat, în tot timpul cât se găsește în pretoriul instanțelor de judecată, dispunând prin art. 76 legea avocaților, ca se consideră ca ultragiul, ofensa cei s'a adus în exercitarea profesiunii sale. Ori este jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casație ca funcționarul public care în exercitarea atribuțiilor sale excede drepturile acordate, decade prin atitudinea și abuzul ce l-ar comite, din calitatea sa de funcționar și nu mai merită protecțiunea legii, iar ofensa ce i s'ar aduce în atari împrejurări nu mai constituie un ultragiul, el ca funcționar perzând beneficiul prestigiului la care ar avea dreptul, prin însăși faptele sale abuzive și nedrepte.

Considerând dar că acesta fiind principiul și jurisprudența constantă urmează a vedea dacă în principiu aci în Ardeal conform legislațiunii penale ce domina, este delictul de ultragiul adus funcționarului public, așa precum este în codul penal din Regatul vechi, și dacă acele dispozițiuni referitoare la ultraj au fost implicit introduse și în Ardeal în cece privește pe avocați asimilați funcționarului, prin noua legea avocaților, prima lege de unificare ce s'a votat de parlamentul țării.

Examinând dar textul art. 76 l. avocaților constatăm că deși legiuitorul asimilează pe avocat în exercițiul profesiunii sale cu funcționarul public, decretând ca ultragiul orice ofensa i s'ar aduce în pretoriul instanțelor judecătorești, chiar și de un alt funcționar public, nu a prevăzut vre-un text de lege aplicabil în speță; ci a lăsat aplicarea pedepselor prevăzute în codul penal, referindu-se nu la un text special al vre-unei legislațiuni, ci la acea dominantă în locul în care delictul s'a comis.

Având în vedere că rațiunea și logica însăși ne indrituește la aceste concluziuni care sunt neaparat cele juridice, căci dacă legiuitorul ar fi voit a crea un delict special al ultragiului avocatului l-ar fi pre-

văzut în textul legii, ori celace invederat a voit el și a exprimat prin text, este de a asimila și a acorda avocatului protecțiunea ce legea o acorda funcționarului public și nimic mai mult.

Considerând dar că aci în Ardeal conform codului penal maghiar, nu exista delictul de ultragiul în contra funcționarului public, ci numai legea XL/1914 pentru protecțiunea autorităților, care prevede pedeapsă numai atunci când se ultragiază prin violențe sau amenințări periculoase pe un funcționar al unei autorități, celelalte ofense fiind este evident ca dacă funcționarul public din Ardeal, nu beneficiază de alte texte de protecțiune în privința ofensei se i s'ar aduce de cât ca oricare simplu particular, desigur că avocatul care este asimilat numai funcționarului public, nu i se poate acorda o preferința mai mare, și ca atare nu-i sunt aplicabile dispozițiunile art. 183 din codul penal din Regat și care în mod greșit a fost aplicat de Dl. judecător al primei instanțe, urmând a se schimba calificarea data în acest apel, a se considera ca simplă insultă, iar nu un ultragiul, faptul imputat M. K.

Având în vedere ca inculpatul M. B. prin cuvintele adresate M. K., care să găsea în sala judecătorei, ca simplă informatoare și prin tonul provocator întrebunțat a ofensat-o, făcând aluzie la trecutul ei, care poate ca ar fi de natura a-i reaminti o stare ce dânsa ar fi voit a o da uitărei, și mai ales spunându-i „știu eu cum ai făcut averea“ sunt cuvinte pline de înțeles și vadit ofensatoare, care desigur au provocat pe inculpata M. K. ca la rândul ei, femeie mai puțin cultă și nu la înălțimea celui ce o ofensa, să-i răspundă cu cuvintele de cociș (birjar) și bolșevic, și care desigur nu ar fi fost spuse de numita altfel, decât numai spre a caracteriza pe acel ce decăzuse din prestigiul profesiunii sale, devenind vulgar prin cuvintele de ofensă, ce i-a adresat ei ca persoană străină chiar de procesul ce se judeca.

Considerând că astfel fiind faptele, este evident că ambii inculpații au comis delictul de insultă prevăzut de art. 2 din legea A. C. din 1914 și ca atare tribunalul constatând pe baza art. 19 din aceeași lege, culpabilitatea ambilor acuzați în aceste delictive de insulta reciproca are dreptul de a absolvi de pedeapsă pe ambii inculpați și ca atare a hotărât pe baza art. 326 al. l. pr. p. achitarea lor.

Pentru aceste considerente relactate de Dl. *Primpreședinte Ștefan Praporgescu*, tribunalul a hotărât conform dispozițiunii.

Adnotare. Sentința ce ni se trimite spre publicare este interesantă, căci e printre primele spețe socolim unde un avocat din Ardeal cere în instanță protecțiunea legii unificate a avocaților. Ce păcat ca și această lege unificată nu se poate aplica în aceste împrejurări, în ce privește părțile ce se referă la sancțiuni penale, de cât tot prin interpretare, pentru că este concepută legea fără a se fi ținut seamă de existența în teritoriile alipite a altor coduri penale decât cele din regat.

Redactarea sentinței este însă foarte bine făcută și suplinește lipsurile legii de aplicat. Toate punctele de drept sunt juridic rezolvate. Ni se pare însă că ar fi putut fi discutată de tribunal și chestiune

importanța anume acea dacă în cazul insultei în funcțiune a unui avocat, n'ar fi fost nevoie conform codului penal în vigoare în Ardeal și de autorizare. Cine dă avocatului acea autorizare? E vorba de o corporație? E vorba de Ministerul Justiției sub privigherea cărui stau barourile? Sunt ele autonome?

Nu ne putem extinde prea mult, sentința nefiind ramasă definitivă. Tristă este însă constatarea că se găsesc încă judecători în Ardeal, care fac în aceste părți unite ale țării încă aplicarea textelor penale ale codului penal din vechiul regat. Să sperăm că noul cod penal unificat va veni mai curând spre a tranșa definitiv această controversă. *Red.*

JURISPRUDENȚA STABILITĂ DE

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complexul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I Ardeal

Acțiune imobiliară. Cerere de reviziune defectuoasă. Art. 527, al. 3, pr. civ. Comună urbanală. Contract încheiat sub presiunea unei amenințări. Cumpărare incorectă. Fapte noi neexamine de Curtea de Apel. Disolvare (Dec. No. 81—922).

Secțiunea II Ardeal

Recurs în nulitate, în baza art. 385 pt. 1 a pr. pen. și pt. 3, pr. pen. acuzat și apărător neînțelepte. Violarea legii de către instanțele inferioare. Recurs luat în considerare din oficiu conf. art. 384, pt. 4, pr. pen. Respingere și casare din oficiu. (Deciziunea No. 1126—1922).

Recurs în casație contra unei încheeri date de un for în a doua instanță nedmisibilitate. Art. 558 p. c. (Dec. N. 54—922).

Secțiunea III Bucovina

Contravențiune vamală. Introducere de coroane nestampelate de mai mulți infractori. Mărturisiri obținute prin amenințări și maltraturi. Dovada lor. Luare de nulă. Nullitate procesului verbal. Proba lui în justiție. Art. 193 și 213 din legea vămilor. Acțiune penală independentă de urmărirea amenzilor. Art. 222 din aceeași lege. Formularea exactității lor. Art. 390 pr. p. și Art. 419 pr. c. (Dec. No. 665—921).

SECȚIUNEA I. ARDEAL

Decizia Nr. 81—922 Ardeal Dosar Nr. 759—921

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a intimatului comuna Călnic în contra sentinței Curții de Apel Timișoara Nr. 1921 C. I. 15—5 în procesul cu reclamantul Ioan Petrică pentru proprietate de imobil.

Pentru reclamant s'a prezentat Dl. avocat Gh. Dumitrescu, iar pentru comuna intimată avocat Dl. avocat Dr. L. Vanea.

S'a ascultat referatul D-lui Consilier Th. Radu și D-nii avocați Laurențiu Oanea, cerând admiterea cererii și Gh. Dumitrescu, cerând respingerea.

Curtea deliberând asupra cererii de reviziune, prin care sentința instanței de apel se atacă în întregime.

Având în vedere că deși cererea de reviziune e defectuoasă, pentru că în ea nu se spune precis, dacă

forul apelativ a violat regulile de drept, însă totuși din aceia apare că intimata comună să plângă pentru neascultarea martorilor numiți în acțiunea de reînnoire; ce conține în sine și plângerea pentru violarea formei de procedură, astfel se poate deduce, că baza de reviziune este arătată conform §-ului 527 punctul 3. din procedura civilă.

Având în vedere, că pentru a hotări în fondul acestui proces, este decisivă circumstanța, dacă libera voință a reclamantului prin cuvintele amenințătoare ale secretarului comunal Pocrean a fost înfluențată în așa măsură, încât acesta numai sub presiunea acestei amenințări a încheiat contractul în chestiune.

Având în vedere, că pentru a deduce concluziunea în drept privitor la această circumstanță; faptele indicate de intimata comună urbanală, parte în acțiunea de înnoire, parte în scriptul de apel și predate oral în decursul desbaterilor și anume:

Cum că reclamantul, când s'a hotărât a vinde casa intimatului comuna, s'a declarat în public „iată notarule, dau casa însă să nu crezi, că de frica ta, ci din buna mea voință și nu comunei parohiale după cum ai fi dorit tu, nici comunei politice, ca să te poți tu face mândru, ci comunei urbariale, să mi se plătească însă și speșele avute cu transcrierea; mai departe.

Cum că casa făcând obiectul, contractului de vânzare, dinlăi comuna bisericească intenționase să o cumpere de la proprietarul predecesor reclamantului, despre aceasta luând act reclamantul, care și dânsul luase parte la desbaterile referitoare ale comunei bisericești, se duse la proprietar pe la spatele celor competenți și cumpără casa pe seama lui, eludând astfel în mod necinstit intențiunile și hotărârile comunei bisericești, la aducerea căreia luase parte.

Cum că așa dară în urma acestei procedări incorectă a reclamantului, chiar prietenii lui cetățeni comunali l'au sfătuit pentru a renunța la cumpărarea incorectă în favoarea instituțiunii de interes obștesc, aducându-i argumente de ordin moral și nici decum amenințătoare și că astfel reclamantul propriu zis la aceste sfaturi ale prietenilor săi. S'a hotărât a vinde casa, deși nu comunei bisericești dară totuși unei instituțiuni obștesci și anume intimatului comuna urbariale.

Având în vedere, că pentru dovedirea acestor noi fapte, care în procesul de fond nu s'au cumpănit și care adevărate fiind sunt de importanță la deducerea concluziunii în drept privitor la susmenționată circumstanță decisivă în proces, intimatul s'a provocat la 19 noi martori, cari în decursul procedurii de fond n'au fost audiați.

Având în vedere, că fără audierea acestor martori și fără constatarea menționatei importante fapte în această cauză procesuală, nu se putea decide.

Ținând seamă de despozițiunea, art. 543 din proc. civ. alin. doi.

Din aceste motive Inalta Curte disolvă sentința instanței de apel din Timișoara No. 1921 C. I. 15 5, îndrumază această instanță, că pe lângă ascultarea părților să procedeze la audierea tuturor martorilor invocați de intimată, la hotărârile sus indicate fapte, și la aducerea unei noi sentințe, hotărând totdeodată și în privința suportării speșelor ivite cu procedura de reviziune.

Spesele de reviziune ale intimătei Inalta Curte le statoreste în 350 (treisute cincizeci) lei, iar ale reclamantului în 250 (două sute cincizeci) lei.

Dată și citită în ședință publică azi la 1 Februarie 1922.

SECȚIUNEA II.

Decizia No. 1126—1922. Ardeal Dosar No. 291—1922

S'a luat în cercetare: delict contra regelui, contra acuzatului Mihail Butt.

Se constată că Tribunalul Lugoj a dat sentința No. 1349 5—1921 care fiind apelată de acuzat Curtea de Apel Timișoara a dat sentința No. 1065 8—1921 contra căreia a înaintat recurs de nulitate acuzatul și apărătorul.

Asupra motivelor de recurs: 1. Stabilirea infracțiunii cu violare de lege (§ 385 p. 1-a P. p.) 2. Neaplicarea art. 92 c. p. despre circumstanțele atenuante (§ 385 p. 3. P. p.)

Faptul imputat acuzatului în divergență de scrip-tul de acuză al procurorului ca delict al ultragiului contra regelui.

În sensul aliniatului secund al § 17 din art. de lege XXXIV:1897 judicatura asupra infracțiunii din chestiune aparține jurisdicțiunii excepționale a Tribunalului, ce funcționează în sediul Curții de Apel din Timișoara. Prin urmare Tribunalul din Lugoj n'a avut jurisdicțiunea a proceda în cauză prezentă. Această violare a legii constituie motivul de nulitate indicat în punctul 4 al § 384 P. p. ce trebuie observat din oficiu în sensul aliniatului ultim al acestui paragraf.

Curtea de Apel asemenea a violat legea când a cenzurat sentința Tribunalului precedent și nu o a casat din oficiu pentru depășirea jurisdicțiunii sale.

Recursul de nulitate al acuzatului și al apărătorului sau special a rămas deci fără obiect.

Pentru aceste motive Casează în baza punctului 4 și al aliniatului ultim § 384 P. p. precum și în sensul aliniatului prim al § 34 din N. P. p. sentințele ambelor foruri inferioare împreună cu procedura, ce formează baza acelora și îndrumază această cauză penală pentru procedare competentă la Tribunalul din Timișoara, mai departe omite cenzurarea recursului de nulitate al acuzatului și apărătorului său.

Decizia No 54—1922 civ. Ardeal Dosar No. 2871/1921

În procesul e execuție Alexandru Créfás și alți cuntra Dumitru Cuirar și alți:

S'a luat în cercetarea recursul făcut de văd. lui Alexandru Tréfás și soții contra încheerii Curții de Apel Tg.-Mureș No. 479/65—1951.

Având în vedere, că recursul introdus de recurentul văd. lui Alexandru Tréfás și cons. atacă rezoluțiunea dată de forul de a doua instanță prin care rezoluțiunea se confirmă rezoluțiunea dată de forul de prima instanță;

Având în vedere că în sensul aliniatului ultim al §. 493 din Pr. p. cu privire la ordonarea execuțiunii de asigurare în cauzele penale indicate în acel text de lege au să se aplice în mod analog dispozițiunile legii referitoare la procedura de execuțiune;

Având în vedere, că în sensul aliniatului al patrulea și al cincilea al §. 40 din art. de lege LIV 1912 precum și în sensul aliniatului al doilea din P. 555 al P. c. în chestiunea ordonării execuțiunii de asigurare nu se admite recurs ulterior contra rezoluțiunii confirmative dată de forul de a doua

instanță.

Pentru aceste motive Curtea, ca for de recurs în sensul prescripțiunilor legale de mai sus, precum și ale § 558 din P. c.

În numele legii respinge recursul-intitulat contestație înaintat contra rezoluțiunii intitulate încheiere a Curții de Apel din Tg.-Mureș dată la 28 Octombrie 1921 sub No. Pen. 479 65—1921 ca neadmisibil.

Decizia No. 436. Secțiunea III. Dosar No. 663/1921.

S'a luat în cercetare recursul făcut Ernest Scherhay și soția în contra decisului No. 23720/III. 1918 a Direcțiunii Financiare Arad.

În lipsa părților cari conform legii nu s'au citat. S'a ascultat raportul făcut în cauză de dl. consilier Dr. C. Crăciunescu.

Văzând, că termenul este afișat conform legii. Deliberând, asupra motivelor de recurs:

1. „Că legea XXVII din anul 1916 nu este aplicabilă asupra contractului de vânzare încheiat la 20 Noembrie 1916 și prețul imobilului nu este stabilit în mod legal“.

Curtea, având în vedere dispozițiunile § 12 a legii invocate și văzând, că taxarea contractului s'a făcut la 8 Februarie 1918 constată, că acest motiv al recursului este nefondat și, că prețul imobilului este bine stabilit.

2. „Că prin contractul taxat recurenții au cumpărat numai 6 30 părți din imobilul prețuit la 31.500 coroane, că deci taxarea făcută după 18 60 părți este greșită — cer reducerea taxei“.

Curtea având în vedere, că din extractul cărții fondare, Nr. 683 din Arad, pagina B. Nr. serial 31 și 32 rezultă că recurenții de fapt numai 6—30 a parte din imobil au cumpărat prin contractul încheiat la 20 Noembrie 1916 cu vânzătorul Andrei Scherbrag, că deci taxa de 413% numai după 6 părți din 30 a valorii de 31.500 se poate calcula acest motiv al recursului fiind deci fondat.

Curtea în numele legii admite recursul în partea ce privește suma taxei și reduce această taxă la suma de 270 coroane 90 fileri, adică 135 Lei 45 bani, dispune ca plusul taxei de sub Nr. Ask. 2320 să fie șters din sarcina recurenților.

Dată în Camera de Consiliu azi 22 Martie 1922.

SECȚIUNEA III.

Deciziunea No. 665. Bucovina Dosar 4717—821.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Schaje Riesenbergh contra sentinței Tribunalului Cernăuți Bl. 350—20 din 19 Octombrie 1920, prin care s'a respins apelul împotriva deciziunii Direcțiunii vămilor din 17 Mai 1920 No. 24025.

S'a prezentat intimatul Ministerul Finanțelor prin dl avocat El. Rădulescu, lipsând recurentul care a fost citat în regulă.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

Dl avocat Rădulescu a cerut respingerea recursului.

Curtea, deliberând asupra recursului:

Prin procesul verbal de contrabandă No: 7173 din 20 Martie 1920, aprobat de Direcțiunea vămilor cu hotărârea din 17 Mai 1920 No. 24025 Schaje, Riesenbergh, în mod solidar ca alți contravenienți, în virtutea art. 193 din legea vămilor, a fost impus la o amendă de 3000 lei, pentru faptul că în cursul anului 1919 până în luna Februarie 1920 au trecut

în diferite rânduri din Galiția în România suma de circa 2 milioane coroane neștanipilate, cari sunt prohibite la import. Apelul lui Schaje Riesenberga a fost respins de către Tribunalul Cernăuți.

În recurs recurentul susține că a mărturisit fapte numai, pentru că a fost amenințat în timpul cercetărilor cu maltratări pentru cazul, că n'ar mărturisi contrabanda și pentru că inculpații Simon Kreisberger și Meier Liebschitz au fost maltratați în prezenta sa de către funcționarul vamal, care a încheiat procesul verbal de contrabandă.

Desvoltând mai departe recursul mai invoacă că Tribunalul a respins proba ca martori asupra acestor amenințări și maltratări, apoi și proba cu dosarul penal, în care sunt dovedite maltrătarile, ce le-au suferit Kreisberger și Liebschitz. Recurentul mai invoacă în mod puțin lămurit că în cauza conexă contra lui Melach Kugler și alții, aceștia au afirmat, că procesul verbal este lovit de nulitate, pentru că s'a luat mită.

Dar potrivit art. 215 din legea vămilor procesele verbale, după ce vor avea și aprobarea Administrației Superioare a vămilor, în ce privește contrabandele, fac probă în justiție până la înscrierea în fals Tribunalele nu pot admite contra unor astfel de procese verbale alte motive de nulitate. Or în speșă o astfel de înscriere în fals nu s'a făcut.

Motivul de recurs este deci reîntemeiat și urmează a fi respins.

În sentință Tribunalul este calificat ca penal și se mai spune acolo, că apelantul se condamnă conform § 390 din procedura penală a restituirii cheltuielilor procedurii de apel. Potrivit art. 222 din legea generală a vămilor acțiunea penală este independentă de urmărirea pentru amenzi în același fapt. Acțiunea civilă este cu totul distinctă de cea penală. Acțiunea represivă și cea civilă nu se vor putea uni una cu alta, Dar în speșă Tribunalul a fost constituit ca civil. În procesul verbal asupra ședinței publice din 19 Octombrie 1921 pricina se califică ca cauză vamală și cuvântul „penal“ din formular este șters. În deosebi însă instanța nu a fost constituită cu procuror.

Astfel fiind, calificarea în sentință a instanței ca Tribunal penal și condamnarea la cheltuielile procedurii de apel, conform §-ului 390 din procedura penală, nu cadrează cu cuprinsul procesului verbal, este evident luată după un formular și constituie o vădită inexactitate, conform §-ului 419 proc. civ. și trebuie înlăturată din oficiu.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii, respinge recursul.

Invită Trib. Cernăuți să scoată din sentința sa cuvântul „penal“ cu care califică instanța de judecată, precum și să suprimă din dispozitiv fraza „Apelantul se condamnă conform §. 390 pr. penală a restituirii cheltuielilor procedurii de apel“.

Data în ședință publică azi, 31 Martie 1922.

INFORMAȚIUNI

Domnii Dr. Ștefan Laday avocat din Cluj și Dr. Ion T. Cozma notar public din Cluj, ne adresează o scrisoare prin care anunță că din lipsă de timp nu mai pot conlucra pe viitor la conducerea revistei „Ardealul Juridic“.

Luând act, cu multă părere de rău, de această retragere; exprimăm D-ilor Laday și Cozma mulțumiri pentru tot

ce au făcut până în prezent pentru revistă.

„Ardealul Juridic“ își va desăvârși ca și în trecut și pe mai departe programul de activitate urmărit chiar de la apariție și se va strădui ca prin colaboratorii săi, să lucreze mereu pentru ctinstirea Justiției țării și progresul științei juridice românești.

Articolele ce vor apărea în Ardealul Juridic semnate, cele semnate Red., V. M. D., simplu D. sunt scrise de către dl. Vasile M. Dimitriu Consilier la Curtea de Apel din Cluj, Directorul și singurul redactor responsabil al acestei revistei.

Rugăm cu toată insistența pe toți domnii magistrați și avocați, să binevoiască a ne trimite: sentințe și decizii civile, comerciale or penale spre a le publica în revista noastră spre folosul tuturor. Mai ales se simte nevoia unei cât mai întinse publicațiuni de spețe jurisprudențiale, în starea prezenta de încheiere a legislațiunii noastre, unde de multe ori lacunele diferitelor legi se completează cu interpretări pentru soluționări în unele cazuri echitabile în lipsă de texte precise.

Nevoia aceasta simțită de toți domnii magistrați și juriști în special din Ardeal, nu poate fi satisfăcută decât prin buna voință cu care, cei ce practică știința dreptului și aplică sau cer aplicarea legilor de către instanțe, ne vor trimite la redacție astfel de manuscrite. Am prefera ca sentințele să fie însoțite de adnotări și observări personale. Astfel numai se poate stimula dragostea studiului legilor și contribui la progresul științei dreptului românesc.

Ne adresăm în special D-ilor Primii Președinți și Președinți de la Curți și Tribunale cât și d-ilor șefjudecători spre a dispune ca grefele respective odată cu copierea diferitelor sentințe și decizii să trimită câte o copie exemplar și redacției „Ardealului Juridic“.

Socotim că lucrul nu e greu, iar această bună voință va avea rezultatele pe care le așteptăm cu toții.

O Statue în București și un Bust la Iași lui Dimitrie Alexandresco. Comitetul de Direcțiune al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“, în unire cu Comitetul de redacțiune al revistelor „Curierul Judiciar“ și „Jurisprudența Generală“ în dorința de a immortaliza pe acela care a fost: patriotul luminat, profesorul și juristul savant, adnotatorul neobosit, Comentatorul Codului civil, adnotarul hotărârilor judecătorești, părintele literaturii juridice române, creatorul gustului scrisului și a cititului acestei literaturi, propune a se constitui un mare Comitet, care să lanseze liste de subscripții pentru adunarea unui fond, care să permită a se ridica o statue pe Piața Palatului de Justiție din București și un bust în sala Universității din Iași același care a întrupat aceste mari calități, lui Dimitrie Alexandresco. Facem un călduros apel tuturilor foștilor săi colegi, prieteni și elevi, pentru a ne da concursul lor în acest scop. Facem de asemenea un călduros apel Presei și în special Presei juridice, pentru a ne secunda la această inițiativă, rugând-o a reproduce acest apel. Adesiunile se primesc la „Curierul Judiciar“, București, str. Artei 5. „Curierul Judiciar“ și „Jurisprudența Generală“ se înscriu cu suma de 5000 lei. „Curierul Judiciar“.